

Uppdatering av kontrollplanen för den gamla avstjälningsplatsen Mätjärvi, Borgå / utlåtande till Tillstånds- och tillsynsverket

Miljöhälsosektionen 19.03.2026

437/11.05.02.02/2026

Beredning och tilläggsuppgifter
hälsoskyddsplanerare Hanna Sivén
fornamn.efternamn@borga.fi

Tillstånds- och tillsynsverket begär ett utlåtande om uppdateringen av kontrollplanen för den gamla deponin vid Mätjärvi 02/2026. Utlåtandet ska sändas till Tillstånds- och tillsynsverkets registratorskontor: kirjaamo@lvv.fi senast 17.3.2026 men tidsfristen har på begäran förlängts till 23.3.2026. Materialet finns på www.lvv.fi.

Mätjärvi avstjälningsplats ligger i Borgå, norr-nordväst om Näsebackens begravningsplats, på vardera sidan om gamla Helsingforsvägen. Mätjärvi avstjälningsplats har varit den huvudsakliga avstjälningsplatsen i Borgå under 1950- och 1960-talen. På området som ska saneras har det fram till början av 1960-talet funnits en skrotaffär som specialiserat sig på hantering av fordon. Fram till 1950-talet fanns det även ett lager för olika oljeprodukter på området. Innan avstjälningsplatsverksamheten fanns det på området en grustäkt och en liten damm med lerbotten (Mätjärvi). Efter att avstjälningsplatsverksamheten upphörde täcktes området med ett tunt jordlager.

Avstjälningsplatsens totala yta är cirka 3,6 hektar och volymen av olika typer av avfall uppskattas till cirka 150 000 m³/ftr. Mätjärvi-området består av ett gammalt grustäktområde norr om Gamla Helsingforsvägen (område A) och en gammal åssträckning söder om vägen (område B). Båda områdena har fyllts med olika typer av fyllnadsmaterial och avfallsfraktioner. Dessutom finns det "buffertzoner" (områdena C, D, E) runt båda områdena där mindre avfall har konstaterats. Terrängen är relativt slät, men sluttar något mot nordost, mot Borgå å.

Avstjälningsplatsen ligger i ett grundvattenområde av klass I (0161251A – Borgå). Inom samma avrinningsområde finns Borgbackens vattentäkt som fungerar som Borgå stads reservvattentäkt. Grundvattennivån i området är ungefär +0,5. Närmaste bostads-/företagsbyggnad ligger cirka 30 meter norr om avstjälningsplatsen. Dessutom finns det bostadshus belägna cirka 100 och 150 meter norrut, cirka 150 meter och 250 meter nordväst och cirka 100 meter västerut, som ligger närmast avstjälningsplatsen. I den södra delen gränsar avstjälningsplatsen till en begravningsplats på toppen av en sluttning. Den ortodoxa kyrkan ligger cirka 250 meter sydväst om avstjälningsplatsen och servicehuset för seniorer cirka 200 meter västerut. Inget ytvatten har konstaterats inom tillståndsområdet. Den närmaste betydande naturliga ytvattendraget är Borgå å, som ligger cirka 250 meter nordost/öster om avstjälningsplatsen. Ytvattnets kvalitet är

normal och det finns inga tydliga tecken på att avstjälningsplatsen har någon inverkan på dess kvalitet.

Sanering av avstjälningsplatsen

Tillståndet av avstjälningsplatsen och dess omgivning har utretts genom flera undersökningar, utifrån vilka en utredning av grundtillståndet har gjorts år 2012. Grundtillståndsutredningen har visat att avfallet från avstjälningsplatsen förorenar grundvattnet i området. På grund av belastningen på grundvattnet och den resulterade risken för försämring av grundvattnets kvalitet gav utredningen om utgångsläget en rekommendation att sanera avstjälningsplatsen.

Regionförvaltningsverket i Södra Finland har fattat beslut om miljötillstånd för sanering av Mätjärvi avstjälningsplats (ESAVI/2341/2017). En saneringsplan upprättades för avstjälningsplatsen, där man fastställde kontrollen som skulle genomföras under saneringen och ett preliminärt förslag till kontroll efter saneringen. Den ursprungliga kontrollplanen upprättades 27.2.2017. En uppdaterad kontrollplan (Borgå stad, Mätjärvi avstjälningsplats, kontrollplan, Ramboll Finland Oy, 1.4.2020) lämnades in som ett tillägg till den allmänna saneringsplanen och ansökan om miljötillstånd.

Syftet med övervakningen är att kontrollera och, vid behov, förebygga miljöföroreningar under och efter saneringen av Mätjärvi avstjälningsplats. Kontrollen omfattar miljöolägenheter (t.ex. damm och lukt), vatten, deponigas, vattennivåer, grundvatten och ytvatten samt avloppsvatten. Nivåerna på grundvatten och hängande dagvatten har kontrollerats från alla observationsbrunnar som är i bruk. Efter saneringen är syftet med kontrollen också att säkerställa isoleringskonstruktionernas funktionalitet.

Sanering och kontroll av avstjälningsplatsen under arbetets gång

I området kring den gamla avstjälningsplatsen Mätjärvi (områdena B och D) genomfördes sanering och stängning av avstjälningsplatsen mellan juni och oktober 2025 i enlighet med det miljötillståndsbeslut som utfärdats av Södra Finlands regionförvaltningsverk (ESAVI/2341/2017). De åtgärder som vidtagits i området beskrivs i sammanfattningsrapporten om saneringen: "NTM-centralen i Birkaland, Borgå stad, Mätjärvi avstjälningsplats områden B och D, sammanfattande rapport om sanering, Ramboll Finland Oy, 9.12.2025".

Syftet med saneringsprojektet är att eliminera skadliga miljö- och hälsorisker vid objektet. Förorenad jord från avstjälningsplatsen kommer att avlägsnas och skickas för lämplig behandling. En kompakt ytstruktur kommer att byggas i området, och det sanerade området anpassas till en park. Område B sanerades genom ytisolering och en vertikal isoleringsvägg på södra kanten, och område D genom massbyte. Dessutom byggdes dräneringsrör, en avloppspumpstation och ett tryckavloppsnät i område B för att leda bort lakvatten. En dagvattenbassäng byggdes för dräneringsvattnet

ovanför isoleringskonstruktionen, från vilken vattnet leds till dagvattenledningen vid Gamla Helsingforsvägen, som mynnar ut i Borgå å.

Koncentrationerna av skadliga ämnen i området har visat sig överskrida det övre riktvärdet (VNa214/2007) för organiska ämnen, metaller, petroleumkolväten och PAH-föreningar vid flera provtagningspunkter. Halterna av koppar, zink och bly överstiger på några forskningspunkter även det indikativa gränsvärdet för farligt avfall (VNa214/2007).

Åtgärderna riktas inte mot områdena A, E och F, utan vid de områdena genomförs åtgärder i ett senare skede. Kontroll före och under saneringsarbetet som genomfördes vid objektet 2025, samt efterkontroll, har genomförts i enlighet med den aktuella kontrollplanen (Borgå stad, Mätjärvi avstjälningsplats, kontrollplan, Ramboll Finland Oy, 1.4.2020). I kontrollplanen anges att kontrollplanen för saneringsarbetet uppdateras för att återspegla behoven av kontroll av områdets nuvarande tillstånd. Denna uppdatering (02/2026) av kontrollprogrammet för den gamla avstjälningsplatsen Mätjärvi omfattar kontroll efter arbetet vid tillståndsområdet och kontroll under saneringen av områdena A, E och F. Efter saneringsarbetet kommer kontrollprogrammet att uppdateras så att det omfattar hela Mätjärvi avstjälningsplats tillståndsområde. Saneringen av områdena A, E och F beräknas påbörjas våren 2027.

Enligt saneringsplanen kommer en ansvarig person att utses under saneringen för att organoleptiskt övervaka de potentiella miljöeffekterna av platsen. Observationerna förs in i byggplatsdagboken. Baserat på resultaten kommer åtgärder att vidtas för att minska miljöpåverkan där det är nödvändigt. Under saneringen mäts grundvattennivån en gång i månaden från alla fungerande grundvattenkontrollrör i områdena A, E och F. Under saneringen kommer kontrollen av grundvattenkvaliteten främst att ske från befintliga kontrollrör. I takt med att saneringen framskrider installeras nya rör efter behov, t.ex. då gamla rör förstörs. Vid placering av nya rör är målet att ta hänsyn till framtida byggnationer så att de installerade rören förblir användbara så länge som möjligt, även under den slutliga efterkontrollen. Oförorenat regnvatten och smältvatten samlas upp på ett kontrollerat sätt i en sedimenteringsbassäng i område A, varifrån vattnet leds via ett dagvattenavlopp till Borgå å. Prover tas från sedimenteringsbassängen var tredje månad.

Koncentrationerna av deponigaser mäts med hjälp av observationsrör för porgaser som är placerade i område A. Mätningarna utförs med hjälp av en flegasmätare som mäter åtminstone koncentrationerna av metan, syre, koldioxid, svavel och vätecyanid.

Efterkontroll

I efterkontrollen efter saneringsarbetet övervakas grundvattennivån från grundvattenrören i område B och från det grundvattenrör som

installerades under saneringsarbetet. Dessutom mäts vattennivån från grundvattenledningen i område C. Mätningar görs varannan månad under de första sex månaderna efter saneringens slutförande och därefter var tredje månad. Vattennivåerna mäts i andra observationsrör i samband med kontrollen av vattendrag och grundvatten. På basis av resultaten från nivåmätningarna i rören för hängande grundvatten kontrolleras hur den vertikala isoleringsväggen fungerar. Mätningarna utförs tillsammans med övrig observation av ythöjder och med motsvarande provtagningsfrekvens. Kvaliteten på grundvatten och hängande grundvatten övervakas två gånger om året genom provtagning. Rekommenderade provtagningstider är våren och hösten. Under provtagningen mäts vattennivån och temperaturen. Proverna bedöms organoleptiskt med avseende på utseende (färg, grumlighet) och lukt. Följande analyser utförs på proverna: pH, färg, grumlighet, fasta ämnen, elektrisk ledningsförmåga, syrehalt, alkalinitet, totalt kväveinnehåll, ammonium- och nitratkväve, sulfat, klorid, CODMn, TOC, VOC-föreningar, oljehydrokarboner (C10-C40), PAH-föreningar, metaller och lösliga koncentrationer (Al, As, Ba, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Sb, V, Zn, Fe och Mn).

Vattenkvaliteten i dräneringsskiktet kontrolleras genom att vattenprover tas från dagvattenbassängen i område B. Kontrollen genomförs två gånger om året, på våren och hösten, i samband med provtagning för övervakning av kvaliteten av grundvatten och hängande grundvatten, förutsatt att det finns vatten i dagvattentryckningarna vid dessa tidpunkter. Proverna bedöms organoleptiskt med avseende på utseende (färg, grumlighet) och lukt. Följande analyser utförs på proverna: pH, fasta ämnen, elektrisk ledningsförmåga, totalt kväve, sulfat, klorid och CODMn. Efter att saneringen avslutats genomförs övervakning av avrinningsvatten med en månads mellanrum under det första året. Därefter tas prov med cirka tre månaders mellanrum. Uppgifterna om vattenmängden för rapporteringen fås utifrån uppgifterna om Borgå vattens pumpstation.

Kvaliteten på det vatten som släpps ut i avloppssystemet kontrolleras i enlighet med villkoren i Borgå vattens avloppstillstånd: pH, metaller, totala koncentrationer (As, Ag, Hg, Cd, Cr, Cu, Pb, Ni, Zn, Ti, Mg, Se), sulfat, sulfid, sulfid, total cyanid, petroleumkolväten (C10-C40), VOC-föreningar (inklusive BTEX-föreningar och oxygenater samt TVOC), PAH-föreningar, kväve (total koncentration), fosfor (total koncentration) och fasta ämnen. De tre senaste uppdaterades till övervakningsplanen.

Det finns inga rör för observation av porgas i det sanerade området. Gasutvinningsstrukturer i område B används för övervakning av deponigas. Koncentrationerna av deponigas mäts med hjälp av en flergasmätare.

Områdets ytförhållanden, eventuella sättningar etc., vegetation, utjämningsbassängernas skick, pumpstationens och dräneringssystemets skick samt dräneringsdikenas skick kontrolleras

visuellt en gång om året. Resultaten och eventuella nödvändiga korrigerande åtgärder redovisas i den årliga kontrollrapporten. Kontrollprogrammet för tidigare Mätjärvi avstjälningsplats kommer att uppdateras efter behov i takt med att saneringsfaserna slutförs. De uppdaterade programmen anger de exakta platserna för kontrollpunkterna för varje steg i saneringen. Den uppdaterade planen skickas för godkännande till NTM-centralen i Nyland och för kännedom till Borgå stads miljövårdsmyndighet samt Borgå vatten. Kontrollen kommer att fortsätta med föreslagen frekvens i tre år efter att saneringen har slutförts. I årsrapporten för det tredje kontrollåret kommer behovet av ytterligare kontroll att bedömas. Om nödvändigt, föreslås ändringar i kontrollplanen.

Syftet med kontrollen är att övervaka miljöns tillstånd och eventuella förändringar som kan uppstå efter saneringen av områdena B och D, samt under och efter saneringen av områdena A, E och F. Efterkontrollen omfattar isoleringskonstruktionernas funktion samt vattnet och deponigaserna i området. Under de tidiga stadierna av saneringen kontrolleras även kvaliteten på regnvatten och smältvatten.

Kontrollen av avloppsvattnet har genomförts månadsvis i enlighet med villkoren i det avloppstillstånd som utfärdats av Borgå vatten. Den första provtagningen genomfördes före starten av grävningsarbetet för massabytet i område D i maj 2025. Prover togs från det behandlade vattnet innan det släpptes ut i avloppssystemet.

Resultat av kontroller och rapportering

Resultaten från varje provtagningssomgång lämnas till Tillstånds- och tillsynsverket, Borgå stad och Borgå stads miljövårdsmyndighet. Resultaten av det dränerade vattnet skickas till Borgå vatten och Borgå stad. Resultaten kommer att sändas inom en månad efter att de färdigställts.

En rapport om resultaten av kontroller ska upprättas en gång om året, senast i slutet av februari året efter kontrollen. Rapporten kommer att lämnas för kännedom till Tillstånds- och tillsynsverket, i Borgå stads miljövårdsmyndighet och Borgå vatten. Vart tredje år upprättas en separat rapport om förändringar i kvaliteten på vatten och deponigas, som presenteras som en separat bilaga till årsrapporten.

Om plötsliga betydande förändringar i koncentrationerna av skadliga ämnen upptäcks måste detta omedelbart rapporteras till Tillstånds- och tillsynsverket, Borgå stad, Borgå stads miljövårdsmyndighet och Borgå vatten (avloppsvatten).

Miljöhälsovårdschefen

Miljösektionen konstaterar att uppdateringen av kontrollprogrammet är omfattande och Miljöhälsosektionen har inget att anmärka i ärendet.